

Εἰς μάτην παρήρχοντο αἱ ἡμέραι μετὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀπαλλαγῆς μας· διὸ ὁ θεὸς μου συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ δεθῇ καὶ δεύτερον ἀρτίζουχάκι· ἀλλὰ διάφοροι ἐκαμν τὴν παρατήρησιν ὅτι τοῦτο ἔμπορεῖ νὰ κινήσῃ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Χαλὲτ ἐφέντη καὶ νὰ μᾶς βλάψῃ ἄλλως πως, καὶ ὅτι χρειάζεται ὑπομονή· ὅθεν καὶ ἡσύχασεν.

Ἀγαθὴ τύχη διωρίσθη τότε ἡμερῶν τῆς Βλαχίας ὁ Ἄλ. Σουτζος, νομίζω, καὶ ὁ θεὸς μου διὰ μεσολαβήσεως τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου ἐζήτησε δι' αὐτοῦ τὴν ἀποφυλάκισίν μας, τὴν ὁποίαν καὶ κατώρθωσεν ὁ βῆθεις ἡγεμὼν. Ἀλλὰ πρὶν μᾶς κοινοποιήσωσιν αὐτὴν, ἐζήτησαν νὰ δώσωμεν ἐγγυητὰς, οἵτινες νὰ ἀποκρίνωμαι ἀνθ' ἡμῶν ὁψέποτε ἀποδειχθῶμεν ἐνοχοὶ τῆς κλοπῆς δι' ἣν εἴμεθα φυλακισμένοι· ὁ θεὸς μου ὁμῶς μᾶς ἀπέτρεψε τοῦ νὰ δώσωμεν τοιοῦτους διὰ νὰ μὴν εἴμεθα πάντοτε ὑπόχρεοι· καὶ οὕτω μᾶς ἀπέλυσαν τὴν 14 Νοεμβρίου 1818, δηλαδὴ μετὰ τέσσαρας μῆνας.

Ὅταν τέλος ἐλευθερώθημεν, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας δὲν ἐδυνάμεθα νὰ περιπατῶμεν πολὺ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μας, συνειθισμένοι εἰς τὸ σκότος τῆς φυλακῆς, ἔβλεπαν ὡς λευκὰ καὶ αὐτὰ τὰ μαῦρα.

Ἐν τοσοῦτῳ ἔμειναν εἰς τὴν φυλακὴν ὁ καταμνηστὴς καὶ οἱ καταμνησθέντες ὁ τε ἀρμένιος καὶ ὁ χριστιανὸς τραπεζίτης, καὶ δύο ἄλλοι. Καὶ οἱ μὲν τραπεζίται ἀπελύθησαν μετὰ τινὰ καιρὸν, μέιναντες ἀκρωτηριασμένοι ἐκ τῶν βασανιστηρίων· ὁ δὲ καταμνηστὴς καὶ οἱ ἄλλοι ἔμειναν εἰς τὴν φυλακὴν μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως· τί δὲ ἐγείναν μετὰ ταῦτα ἄδῃλον· ὁ δὲ Ὀθωμανὸς ἐστάλη εἰς ἐξορίαν εἰς Μυτιλήνην, καὶ καθ' ὁδὸν τὸν ἐπνίξαν.

Εἰς τὴν φυλακὴν αὐτὴν εἶδαμεν διάφορα περίεργα.

Μίαν φορὰν γυνὴ τις ὀθωμανὴς ἐλθοῦσα κατεμήνυσε τὸν σύζυγόν της, ἀναφορογράφον, ὅτι κλέψας τὰ πολύτιμα πράγματά της, τὰ ἐπώλησε καὶ τὰ ἀσώτευσεν· εἶδαμεν λοιπὸν ἀπαχθέντα ἐκεῖ τὸν γέροντα σύζυγόν της, καὶ καθ' ἐκάστην ἐρχομένην τὴν γυναῖκά του, καὶ προτρέπουσαν αὐτὸν νὰ τὰ φέρῃ ὀπίσω, αὐτὸν δὲ διατεινόμενον ὅτι δὲν γνωρίζει τίποτε, καὶ παρακινουῖν αὐτὴν νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν καταμηνυσίν της, διὰ νὰ φροντίσωσιν ὁμοῦ νὰ εὐρωσι τὰ πράγματά των. Ἡ γυνὴ ἐπιμένουσα ἤρχετο καθ' ἐκάστην· ὁ δὲ ἀξιωματικὸς τῆς φυλακῆς, ὑποπτευθεὶς ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τούτου τῆς γυναίκος, μίαν τῶν ἡμερῶν ἔδωκεν αὐτὴν εἰς στήλην διὰ νὰ τὴν δείρῃ ὥστε νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν· μόλις δὲ ἤρχισε νὰ τὴν δέρῃ, καὶ ὁμολόγησεν ὅτι εἶπε ψεύματα, καὶ ὅτι τὰ πολύτιμα πράγματά της τὰ ἔχει ἡ ἰδία. Καὶ οὕτως ἀπελύθη ὁ δυστυχὴς σύζυγός της.

Ἄλλην φορὰν ἦλθον εἰς τὴν φυλακὴν οἱ ἰταλοεπιδυμένοι, καὶ εἶπεν ὅτι ἐνῷ διέβαινεν ἀπὸ Μπαλουκ-παζάρι, ἀφῆρσαν αἰφνιδίως τὸ ὀρολόγιόν του ἀγνωστοὶ ἄνθρωποι· ὁ ἀξιωματικὸς (Μπουζέκ), ἐκπληρῶν, φαίνεται, χρῆν ἀστυνομικὰ καὶ γνωρίζων τοὺς τοιοῦτους κακουργοὺς, τὸν παρήγγειλε νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας· καὶ τῶνόν τι ἐπιστρέψας ἦν τὸ ὀρολόγιόν του, δόσας δύο πεσόνικια.

Ἄλλην φορὰν δύο Πελοποννήσιοι ἀπὸ Σωποτὸν ἦλθαν χάριν ἐμπορίου· τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν ἰδὼν τις Ἑβραῖος, ἐπέδειξε μίαν ἐπιστολὴν ἐλληνιστὶ γραμμένην, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ τὴν ἀναγνώσῃ καὶ νὰ ἐξηγήσῃ τὸ περιεχόμενον. Ἡ ἐπιστολὴ ἔλεγεν, ὅτι ἄνθρωπός τις ἐζητεῖ παρὰ τινος ἀδαμαντοπώλου ἐν ζευγάρῳ σχολαρίκια 1000 γροσίων διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς προίκα τῆς θυγατρὸς του· καὶ ὁ ἀδαμαντοπώλος ἀπεκρίνετο ὅτι ἔστειλεν αὐτά. Ἀφ' οὗ ἐζήτησε τοῦτο εἰς τὸν Ἑβραῖον, οὗτος εἶπεν ὅτι τὰ σχολαρίκια ταῦτα ἦν ἐντὸς τοῦ γράμματος, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι ἔχασεν ὁ κομιστής, καὶ ἐπρόσθεσεν ὅτι τὰ πωλεῖ. Συνδιαλλαχθέντες λοιπὸν περὶ τῆς τιμῆς, ἐσυμφώνησαν νὰ τὰ πωλήσῃ ὁ Ἑβραῖος διὰ γρόσια 500· ὁ δὲ Πελοποννήσιος ἐνόμισεν ὅτι ἐκέρδησεν ἄλλα 500. Λαβὼν λοιπὸν τὰ χρήματα ὁ Ἑβραῖος, ἠνώθη μετὰ πλῆθος· ὁ σὲ Σωποτιανὸς ἀνταμώσας τὸν σύντροφόν του, ἔδειξε τὰ σχολαρίκια καὶ ἐρανέρωσε τὴν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς· οὗτος ὁμῶς ὡς πολυπειρότερος ἐγνώρισεν ὅτι ἦσαν ψευδῆ. Σπεύσαντες λοιπὸν εἰς τὴν φυλακὴν ὅπου ἦσαν ὁ Μπουζέκης, ἐρανέρωσαν εἰς αὐτὸν τὸ συμβῆναι, καὶ οὗτος ὑπεσχέθη νὰ ἐλθῶσι μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας νὰ λάβωσι τὰ χρήματα, ὡς καὶ ἐγένετο· ἔδωσαν δὲ εἰς αὐτὸν εὐρετικὰ γρόσια 50.

Τοιαῦτα εἶδαμεν ἐκεῖ πολλὰ· φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Μπουζέκης αὐτὸς ἐγνώριζε τοὺς τοιοῦτους, καὶ ὅτι εἴτε ἐν γνώσει, εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἐλήστευαν, αὐτὸς ἐλάμβανε πάντοτε τὸ μερίδιόν του (*).

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ.

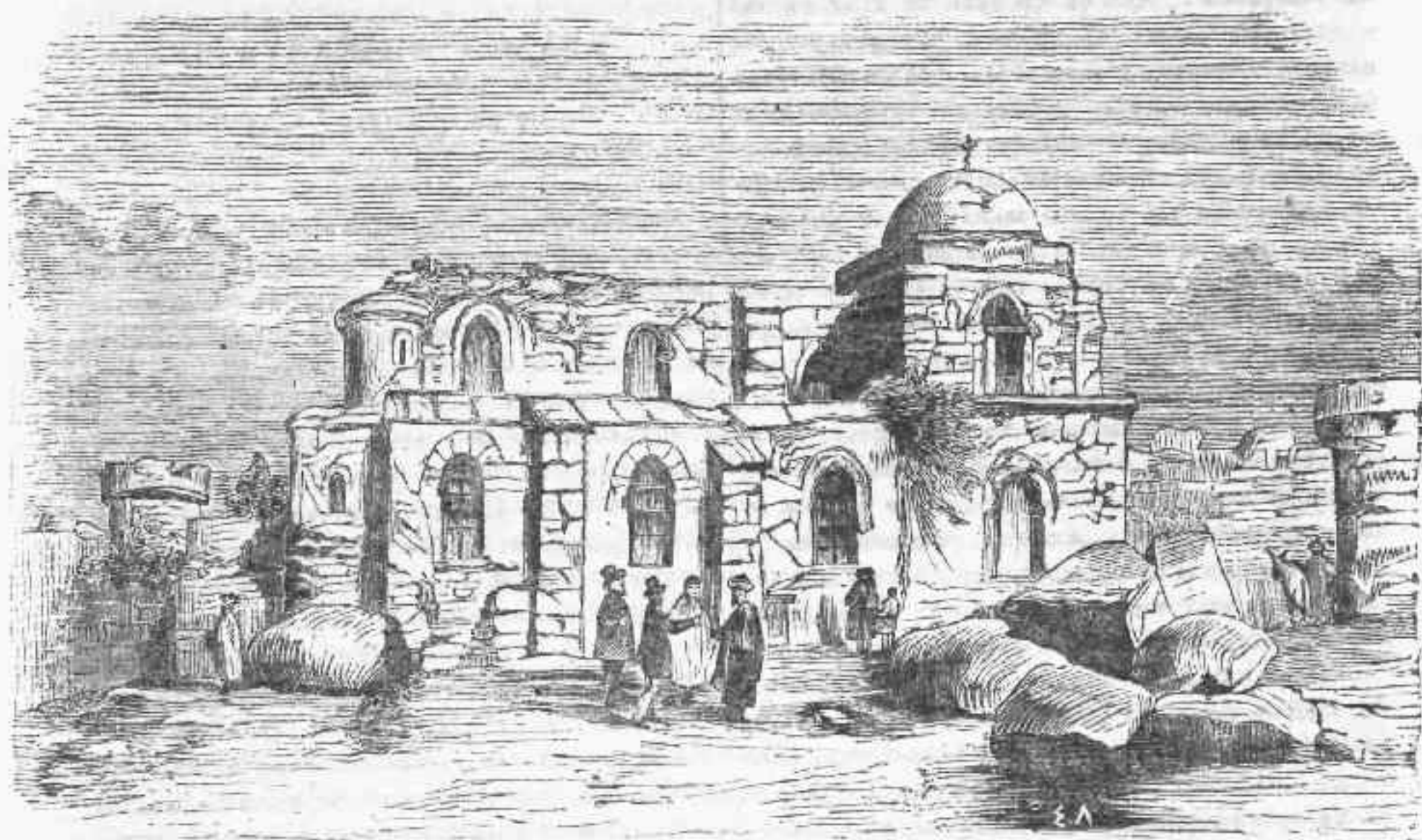
(Ἐκ τοῦ Εὐαγγελικοῦ Κήρυκος).

—ο—

« Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι κατ' αὐτὰς οἱ Λατῖνοι ἀδεία τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως ἔλαβον ὑπὸ τὴν ἐαυτῶν ἐξουσίαν τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν τῶν Θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἀννης. Ἐπειδὴ δὲ πολὺς ἐγένετο περὶ τούτου λόγος, καὶ πᾶς ὀρθόδοξος ἐπιθυμεῖ ἵνα γνωρίσῃ τι ἀκριβέστερον περὶ τοῦ ναοῦ τούτου, τοῦ νῦν παραχωρηθέντος τοῖς Λατίνοις ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει, διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἐνταῦθα ὀλίγα τι νὰ τοπογραφικὰ καὶ ἱστορικὰ παραθήσωμεν εἰς ἀκριβεστέραν πληροφορίαν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν.

« Ὁ ναὸς οὗτος κεῖται μὲν ἐντὸς τῆς ἁγίας πόλεως, ἀπέχει δὲ ἐκ τοῦ μεγάλου καὶ πανσέπτου ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως τοσοῦτον, ὅσον φέρ' εἰπεῖν ἡ Ριζάριος σχολὴ ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ εὐρίσκεται πρὸς τὸ ἄκρον τῆς πόλεως τὸ πρὸς ἀνατολὰς τετραμμένον, ἐγγὺς τῆς πύλης Γεθσημανῆς, ἢ τῆς πάλαι προβατικῆς λεγομένης πύλης. Ἔστι δὲ ὁ ναὸς εὐμεγέθης, τρίχωρος καὶ μεγαλοπρεπής. Καὶ τοι δὲ ἀ-

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΑ. Ἡ ἐνωτέρω ἔκθεσις ἐγράφη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ παθόντος, τοῦ μακαρίτου Παναγ. Κόκκαλη, γραμματέως τοῦ Κελοκοτρώνη, καὶ μετὰ ταῦτα οἰκονομ. ὑπαλλήλου, ἀξιολόγου δὲ πολέμου.



Ναός τῆς ἁγίας Ἀννης.

χοι τοῦδε ἱστατο ἀκίλλης καὶ σεταθρωμένοις, ἐνέφινεν ὁμῶς τῆς ἀρχαίας καλλονῆς καὶ μεγαλοπρεπείας τὰ ἴχνη, καὶ ἐδείκνυε πόσον εὐπρεπὴς καὶ πάντερπνος ἦν τὸ πάλαι. Ἐγγιστα δὲ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τούτου ὑπῆρχε καὶ μοναστήριον παρθένων μοναζυτῶν, ὅπερ ἐν καλῇ καταστάσει εἶρον καὶ ἐπισκέρθησαν οὐ μόνον ὁ Μορισὼν ἐν ἔτει 1697 (1). καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ ὁ Σατωβριὰν τῷ 1806 (2). Ἐκ τοῦ δεξιοῦ δὲ χοροῦ τῆς Ἐκκλησίας καταβαίνει τις διὰ κλίμακος εἰς ἐν σπήλαιον, ἐνθα ἐκ σταθερᾶς παραδόσεως λέγεται ὅτι ἐγεννήθη ἡ Θεοτόκος. Ἡ ἀρχαία καὶ σεβαστὴ αὕτη παράδοσις, ἀνωθεν ἄχρις ἡμῶν κατελθοῦσα, λέγει ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἦν τὸ πάλαι οἶκος τῶν σεπτῶν γονέων τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἀννης, ἐνθα ἡ πανάμοιμος ἐγεννήθη Παρθένος, καὶ ὡς ἐν πατριῳ αὐτῆς οἶκῳ κατῴκει ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάθους τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, ἕως οὗ παρέλαβεν αὐτὴν ὁ ἡγχιπημένος μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια κατὰ τὴν ἐπὶ σταυροῦ τελευταίαν τοῦ Κυρίου παραγγελίαν (3). Τὴν παράδοσιν ταύτην ἀναφέρουσιν ἄλλοι τε, καὶ ὁ κατὰ τὸν 16' αἰῶνα τοὺς ἁγίους τύπους περιηγηθεὶς Ἰωάννης Φωκᾶς «Περὶ τὴν πύλιν τὴν ἐξάγουσαν εἰς τὴν ἁγίαν Γεθσημανὴ ἐστὶ ναὸς τῶν ἁγίων Ἰωακείμ καὶ Ἀννης, εἰς δὴ ἡ τῆς παναχράντου Θεοτόκου γέγονε γέννησις» (4). Μνησίαν ταύτης ποιεῖται

καὶ ὁ μετὰ τὸν Φωκᾶν ἀκμάσας πρωτονοτάριος τῆς Ἐφέσου Περδίκης ἐν τοῖς ἐξῆς στίχοις:

- « Καὶ θεῖον οἶκον πάντερπνον Ἰωακείμ καὶ Ἀννης,
- « Ἐφ' οὗ πέρ ἐστιν ἡ πόρτις ἡμεῖς θεοπατόρων.
- « Καὶ δένδρον εὐσεκόφυλλον ἐστὶς ἐν τῷ προνάῳ,
- « ὅπερ εἰς τὸ γενέθλιον τῆς παναχράντου κόρης
- « Ἀναρτοῖν, πορίζεται καρπὸν ταῖς στειρουσάσις,
- « Ποιεύσας τὴν μετάληψιν ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου (5).

«Τὸν οἶκον τοῦτον οἱ παλαιοὶ εὐσεβεῖς μετέβαλον εἰς περικαλλέττατον ναόν· κατὰ δὲ τὴν φερομένην παράδοσιν αὐτὴ ἡ ἁγία Ἐλένη πρώτη μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν ἱερῶν οἰκοδομημάτων ἀνήγειρε καὶ τὸν ναὸν τοῦτον. Καὶ μέχρι μὲν τῶν σταυροφορικῶν χρόνων εἶχον αὐτὸν οἱ Ὀρθόδοξοι, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις πανσέβαστα προσκυνήματα· ἐπιδραμόντες δὲ τὴν ἁγίαν γῆν οἱ Φράγκοι ἐν ἔτει 1099, καὶ χειμάρρου καταράσσοντος δίκην ἐπικλύσαντες τὴν ἁγίαν πόλιν, κατέσχον μετὰ τῶν λοιπῶν καὶ ταύτην τὴν ἐκκλησίαν μέχρι τοῦ ἔτους 1187, ὅτε ὁ Σαλαδῖνος, κύριος γενόμενος τῆς ἁγίας πόλεως, μετέβαλε τὸν τε ναὸν καὶ τὸ μοναστήριον εἰς μέγα μωαμεθανικὸν σχολεῖον, διατάξας ἵνα καθῶνται καὶ διδάσκωνται ἐν αὐτῷ δωρεάν ἐντοπίων τε καὶ ἀλλοδαπῶν πτωχῶν παῖδες. Ὁ σουλτανικὸς οὗτος ὀρισμὸς σώζεται ἄχρι τῆς σήμερον, ἐπὶ μεγάλῃ μαρμαρίνης πλακῶς λαξευτοῖς ἀραβικοῖς γράμμασι γεγραμμένος, καὶ ὑπεράνωθεν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ τεθειμένος. Συνῆλθον λοιπὸν καὶ κατῴκησαν ἐν τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ τῆς ἁγίας Ἀννης πλὴν τῶν διδασκάλων καὶ μαθητῶν καὶ πολλαὶ τουρκι-

(1) A. Morison, Relation historique d'un Voyage au Mont Sinaï et à Jérusalem. Toul. 1704. p. 382.

(2) Chateaubriand, Itinéraire de Paris à Jérusalem. Tom. 2, p. 146.

(3) Ἰωάν. 10', 26.

(4) Φωκᾶς, Ἐκφρασις ἐν συνέσει τῶν ἀπ' Ἀντιοχείας μέχρις Ἱεροσολύμων κἀστέρων καὶ χωρῶν κτλ.

(5) Περδίκης, Ἐκφρασις περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις κυριακῶν θεμάτων.

ΚΡΑΝΙΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ.

(Εκ τοῦ Ἰταλικοῦ.)

καὶ οἰκογένηται. Ὅτι δὲ τῷ ὄντι τὰ περίξ τῆς ἐκκλησίας μέρη ἦσαν τὸ πάλαι καλῶς συνωκισμένα καὶ πολυάνθρωπα, γίνεται δῆλον καὶ ἐκ τῶν εἰσέτι ἐκεῖ ὁρωμένων πολλῶν λάκκων καὶ ὑπογείων δεξαμενῶν, εἰς ὑποδοχὴν ὁμβρίου ὕδατος κατασκευασμένων. Ἀλλὰ τὴν σήμερον πάντα τὰ κύκλῳ κεῖνται ἡρημωμένα καὶ ἄμορφα σωροὶ λίθων, καὶ οὐδὲ κἄν μία οἰκογένεια εὐρίσκεται κατοικοῦσα ἐκεῖ. Αἰτίαν δὲ τῆς ἀπ' ἐρημώσεως ταύτης λέγουσιν οἱ νῦν γηραλέοι Τούρκοι τὴν ἐξῆς. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Σαλαδίνου γενομένην ἐγκαθίδροσιν τῆς σχολῆς, καὶ τὴν περίξ αὐτοῦ ἐγκατάστασιν τῶν τουρκικῶν οἰκογενειῶν, δεινὰ καὶ συνεχεῖς ἐνέσκηπτον νόσοι, ἐξολοθρεύουσαι καὶ διδασκάλους καὶ μαθητὰς καὶ ἐνορίας οὕτως, ὥστε μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν ἐξέλιπον σχεδὸν ἅπαντες, ἢ ἀποθανόντες, ἢ ἀποικήσαντες καὶ ἀπομακρυνθέντες. Ἐκτοτε οἱ Τούρκοι καὶ τὸν ναὸν παρημέλησαν καὶ τὸ παρακείμενον μοναστήριον, μηδὲν πλέον περὶ αὐτῶν φροντίζοντες.

Ἦν ταύτη, ὡς φαίνεται, τῇ ἡμελημένη καταστάσει εὐρίσκομένου τοῦ ναοῦ τῆς ἀγίας Ἀννης, ἐδόθη ἄδεια ἵνα ἀπαξ τοῦ ἔτους τῆς ἡ. τοῦ Σεπτεμβρίου οἱ μὲν Ὀρθόδοξοι ψάλλωσι παράκλησιν καὶ ποιῶσι ἀρτοκλασίαν ἐν τῷ τοῦ ναοῦ σπηλαίῳ, οἱ δὲ Λατῖνοι ἐπιτελῶσι μυστικὴν λειτουργίαν. Ἀλλὰ πρότινων ἐτῶν ἔπαυσαν τοῦ τελεῖν ταῦτα καὶ Ὀρθόδοξοι καὶ Λατῖνοι, καὶ ἄχρι τῆς σήμερον ἔμεινεν ὁ ναὸς ἔρημος, ὡς τέμενος μὲν τουρκικὸν θεωρούμενος, κεκλεισμένος δὲ καὶ σεσαθρωμένος. Σεισμοῦ δὲ συμβάντος ἐν ἔτει 1834, ὁ μὲν ναὸς διερράγη ἐπικινδύνως, τὸ δὲ ἐγγὺς μοναστήριον ἐν μέρει κατέπεσεν. Ἀλλὰ τῷ 1835 παρ' ὀλίγον κατεκρημνίσθη ὁ ναὸς καὶ διὰ παντός ἠφανίσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, εἰ μὴ ἀντέκρουε τὴν ὁρμὴν Γάλλοις τις ἐπίσημος, παρεπιδημῶν τότε ἐν Ἱεροσολύμοις. Θέλοντες δὴ λαδῆ οἱ Τούρκοι ἐπὶ τοῦ Ἰβραήμ πασᾶ ἵνα κτίσῃσι στρατῶνα, συνήγον καὶ μετεκρόμίζον πανταχόθεν λίθους· ἐν δὲ τοιαύτῃ περιστάσει καλὸν ἐνόμισαν καὶ ἐλιγοδάπανον, εἴαν κρημνίσαντες καὶ τὸν ναὸν καὶ τὸ μοναστήριον, μετενέγκωσιν ἐκεῖθεν οὗς εἶχον ὠραίους λίθους εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ στρατῶνος. Καὶ τὸ μὲν μοναστήριον ἐκρήμνισαν τῷ ὄντι καθὼς καὶ τὸ κωδωνοστάσιον· ἐν ᾧ δὲ ἐπέβαλλον χεῖρας καὶ εἰς τὸν τοῦ ναοῦ κατακρημνησμένον, φθὰς ὁ ἐκθεὶς Γάλλος ἀπεκώλυσε τὸ κακόν, παραστήσας εἰς τὰς ἐκεῖ τουρκικὰς ἀρχὰς οἶκον ἀγανάκτησιν ἐμελλε προξενῆσαι εἰς τὰς χριστιανικὰς βασιλείας ὁ κρημνισμὸς τοιούτων βασιλικῶν καὶ ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ προσκυνημάτων. Ὅτι δὲ ὁ ναὸς οὗτος εἶχε τὸ πάλαι αὐλὴν καὶ περίστυον κύκλῳ, γίνεται φανερόν ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν καὶ ἀνακαθάρσεων, αἱ ἐποίησεν ὁ τῷ 1842 ἡγεμονεύσας ἐν Ἱεροσολύμοις Ταγιάρ πασας, θελήσας ἵνα καθάρῃ τὰ περίξ τοῦ ναοῦ ἐκ τῆς ἐκεῖ συνεπισωρευθείσης ὕλης. Πολλοὺ δὲ χώματος ἐκβλήθέντος, ἐφάνησαν οἱ κίονες καὶ τὰ ἄλλα, τὰ τὴν ἐκκλησίαν τὸ πάλαι περικύκλω κα-

Δ. Κ.

Παρά τὴν ἐν Κορυμβερλανδία κώμην Ἀδοτλιλιγ-κτώνην, ὑπῆρχε τὸ 1616 ἔτος μικρὰ ἐκκλησία σιζωνικοῦ ρυθμοῦ· τὴν δὲ παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων τοῦ αὐτοῦ ἔτους, λάκκος νεωστὶ ἐσκαμμένος ἔκειτο πρὸς ἀριστερὰν τῆς ἀτραποῦ τῆς διερχομένης παρὰ τὸ νεκροταφεῖον.

Αἱ τελευταῖαι τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες ἐφώτιζον τὴν πεπαλαιωμένην ταύτην οἰκοδομήν, ὅτε εἰσελθὼν τις εἰς τὸ ἱερόν, ἐφάνητο σκοπὸν ἔχων νὰ ἀναπολήσῃ ἐν μέσῳ τῶν τάφων τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· τοιοῦτόν τι τοῦλάχιστον προσεήνευε τὸ θρησκευτικὸν ἥθος τοῦ. Ἐνίστα ἱσάμενος ἐκυπτε πρὸς τοὺς ἐπιτυμβίους λίθους, καὶ ἐπροσπάθει ν' ἀναγνώσῃ ὀνόματα λησμονηθέντα ἢ ἐπιτάφια σχεδὸν ἐξαλειφθέντα, ἐν ᾧ ὁ ἀνεμὸς διεβίβαζεν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ τὰ ἄσματα καὶ τοὺς καγγασμούς τῶν κατοίκων τοῦ πλησίον χωρίου, προγευσμένων οὕτως εἰπεῖν τὰς ἡδονὰς τῆς ἐπιούσης πανηγύρεως. Εἰς σκέψεις λοιπὸν βεβυθισμένος ὁ μονήρης ὁδοιπὸρος ἐστάθη πρὸ τοῦ λάκκου, τὰ δὲ βλέμματά του ἔπεσαν ἐπὶ κρανίου, ὅπερ ὁ Κύρ Δέλβερ, ὁ νεκροθάπτης τῆς ἐνορίας, εἶχεν ἀνασκάψει τὴν πρώτῃν ἐκεῖνην.

Καὶ σταυρώσας τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στήθους, παρετήρει μετὰ σοβαρότητος τὸ ἐλεεινὸν ἐκεῖνο λαΐψανον ἀνθρώπου ζήσαντος ἄλλοτε ὅπως σήμερον ἔξει ὁ ὢν πλησίον αὐτοῦ. Καὶ ἀγνοῶ μὲν ὁποῖας φύσεως ἦσαν αἱ σκέψεις τοῦ· ἀλλ' ἴσως τότε πρῶτον ἀνεπόλει πόσον εἶναι δεινὸν εἰς κεκμηκότας ὁδοιπὸρους κρούοντας τὴν θύραν κοιμητηρίου, νὰ τρέχῃσι κίνδυνον μὴ ἀποδιωχθῶσι τοῦ κατοικηρίου αὐτῶν, ὡς οἱ ξένοι πανδοχεῖου, ὅπως παρὰχωρήσῃσι τὴν θέσιν των εἰς ἄλλους.

Αἶφνης ὁ ἀγνώστος ἐκλονήθη, καὶ ἀτενέστερον προσήλωσε τὰ βλέμματα ἐπὶ τοῦ κρανίου. Δὲν ἦτο βεβαίως παράδοξον ἂν κεφαλὴ νεκροῦ ἔκειτο ἐπὶ τῆς κορυφῆς σωροῦ χώματος· ἀλλὰ παραδοξότατον ἦτο ὅτι ἡ κεφαλὴ ἐκινεῖτο. Ὁπισθοδρομήσας λοιπὸν ἔλυσεν τὸν μανδύαν του, καὶ ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὴν λαβὴν τῆς σπάθης του· ἀλλὰ ταυτοχρόνως σχεδὸν γελάσας ἐπὶ τῇ μωρίᾳ του ἀνέκραξεν·

— Ὅφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἔχασα τὰς φρένας μου! ν' ἀπογυμνώσω τὴν σπάθην μου κατὰ κρανίου σκοληνοδρότου!

Ἦτοιμάζετο δὲ ν' ἀποχωρήσῃ ὅτε καὶ πάλιν, καὶ προφανεστάτῳ τῷ τρόπῳ εἶδε τὸ κρανίον κινούμενον, καὶ περιπλέον στραφέν περὶ ἐαυτό· καὶ κατακυλισθέν ἐκ τοῦ σωροῦ τοῦ χώματος ἐπληξε τὴν ἄκραν τῶν ἱππικῶν τοῦ ἀγνώστου ἐμβάδιον. Ἐκπλαγεὶς δὲ οὗτος εἰς ἄκρον, ὤθησε τὸ κρανίον διὰ τοῦ ποδός· καὶ πάραυτα εἶδεν ἐκθάντα ἐξ αὐτοῦ μέγαν φρῶνον.